

D E C I Z I E

13 mai 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

În componentă:

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii Ion Corolevschi, Iuliana Oprea, Petru Moraru, Galina Stratulat

examinînd recursul declarat de către avocatul Sergiu Russ, în interesele lui Leonid Țîgulea, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Iakovleva împotriva lui Leonid Țîgulea, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Dubăsari și notarul public Irina Balaur cu privire la constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrierile efectuate cu înregistrarea dreptului de proprietate, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2014, prin care a fost respins apelul declarat de Leonid Țîgulea și menținută hotărîrea Judecătoriei Dubăsari din 09 decembrie 2013

c o n s t a t ă:

La 15 iulie 2011 Iakovleva Elena a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Țîgulea Leonid, intervenienți accesorii OCT Dubăsari și notarul public Balaur Irina cu privire la constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrierile efectuate și de a înregistra dreptul de proprietate.

În motivarea cererii de chemare în judecată Iakovleva Elena a invocat, că mama ei, Semișenco Elena a decedat la 05 iunie 1992, în mun. Bender, fără a lăsa un testament. Avera era alcătuită din casă de locuit și terenul pentru construcții cu suprafața de 0,148 ha, situate în s. Coșnița, r. Dubăsari.

La 13 aprilie 2010 de către notarul public Balaur Irina a fost eliberat certificat de moștenire legală pe numele lui Todica Serghei.

Susține reclamanta că, fratele său Todica Serghei a obținut certificatul de moștenitor în pofida faptului, că de facto nu a intrat în posesia averii succesoriale în modul prevăzut de lege, iar actul succesoral a fost eliberat cu încălcarea normelor legale. Cu toate acestea el a rămas să locuiască în casa părintească.

Ulterior, Todica Serghei nu se putea mișca de sine-stătător, avînd nevoie de îngrijire.

În astfel de condiții Todica Serghei și Țigulea Leonid au ajuns la un numitor comun, ca acesta din urmă să-l întrețină pe fratele reclamantei, iar după decesul primului, îi va lăsa toată averea sa lui Țigulea Leonid.

Susține că, Țigulea Leonid, acționând dolosiv și cu viclenie, folosindu-se de neputința și starea grea a bolnavului, prin notar, a întocmit un contract de vânzare-cumpărare.

La 22 aprilie 2012, notarul public Balaur Irina, a autentificat contractul de vânzare-cumpărare nr. 2657, prin care Todica Serghei a vândut lui Țigulea Leonid casa de locuit cu suprafața de 44 m² și terenul pentru construcții cu suprafața de 0,148 ha, la prețul de 5 000 lei.

A mai menționat reclamanta că, suma de bani fratele ei nu a primit-o, contractul a fost semnat de Todica Serghei acasă, în lipsa notarului și fără a conștientiza ce semnează, deoarece nu cunoștea grafia latină, iar din luna mai 2010 fratele ei, Todica Serghei a rămas să fie îngrijit nu de Țigulea Leonid, ci de fiica acestuia.

Afirmă că, Țigulea Leonid a încheiat un contract de vânzare-cumpărare fictiv pentru a-l deposeda pe Todica Serghei de bunurile sale imobile. Acțiunile ulterioare ale pîrîtului - lipsa înțelegerii dintre ei pentru a vinde real imobilul litigios, neachitarea prețului pentru cumpărarea bunului, sustragerea de la întreținerea lui Todica Serghei confirmă existența cauzei de nulitate a acestui act juridic, și anume dolul.

Indică reclamanta că, Todica Serghei a decedat la 07 aprilie 2011, și toate cheltuielile ce țin de înmormântare și de alte obiceiuri funerare au fost suportate de către ea.

Solicită reclamanta constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrierile efectuate și de a înregistra dreptul de proprietate.

Prin hotărârea Judecătoriei Dubăsari din 09 decembrie 2013 a fost admisă acțiunea integral. A fost declarată nulitatea absolută a certificatului de moștenitor legal, înregistrat cu nr. 2377 la 13 aprilie 2010, de notarul public Balaur Irina, eliberat lui Todica Serghei, născut la 03 decembrie 1949, ca moștenitor al averii Elenei Semișcenco, decedată la 05 iunie 1992,

A fost declarată nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. 2657 din 22 aprilie 2010, încheiat la sediul notarului public Balaur Irina între Todica Serghei și Țigulea Leonid asupra terenului cu modul de folosință - pentru construcții, cu suprafața de 0,148 ha, cu nr. cadastral 3818114.219 și casa de locuit lit. 01/A, cu suprafața totală de 44,0 m.p., inclusiv cu suprafața locativă de 22,4 m.p., cu nr. cadastral 3818114.219.01, cu construcțiile și edificiile accesorii: gard - I, ce se află în s. Coșnița, r-nul Dubăsari.

A fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Elena Iakovleva asupra averii rămase în urma decesului la 05 iunie 1992 a mamei sale - Elena Semișcenco.

A fost recunoscut dreptul de proprietate a Elenei Iakovleva asupra averii rămase după decesul Elenei Semișcenco.

A fost obligat OCT Dubăsari de a radia înscrierile efectuate în baza certificatului de moștenitor legal nr. 2377 din 13 aprilie 2010 și a contractului de vânzare-cumpărare nr. 2657 din 22 aprilie 2010.

A fost încasat de la Țigulea Leonid taxa de stat în beneficiul statului în sumă de 400 lei.

La 14 decembrie 2013, Țigulea Leonid a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea lui Iakovleva Elena să fie respinsă în întregime.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2014 a fost respins apelul declarat de Țigulea Leonid și menținută hotărârea Judecătoriei Dubăsari din 09 decembrie 2013.

La 16 ianuarie 2015 avocatul Sergiu Russ, în interesele lui Leonid Țigulea a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu restituirea cauzei pentru rejudecare sau emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, consideră hotărârile instanțelor ca neîntemeiate și pasibile casării, deoarece instanțele eronat au respins argumentul lui Țigulea Leonid precum că, Iakovleva Elena în prezentul litigiu nu putea avea calitate de reclamant, deoarece nu a demonstrat prin acte de stare civilă legătura sa de rudenie cu defuncta Semișcenco (Todica) Elena, în cazul în care conform certificatului de naștere a Elenei Iakovleva, la rubrica mamă este înscrisă Todica Elena.

În acest sens indicînd că, argumentul instanței de apel prin care a făcut trimitere la prevederile art. 49 alin. (1) Codul familiei, este unul eronat, normă care a fost aplicat eronat în speță.

A mai indicat recurentul că, instanța de apel nu s-a expus asupra motivului invocat în cererea de apel, și anume în privința nedemonstrării faptului că Todica Serghei la momentul decesului mamei sale în anul 1992 ispășea pedeapsa cu închisoare, în cazul în care unul din argumentele invocate de reclamantă la declararea nulității certificatului de moștenitor legal a fost faptul că Todica Serghei nu ar fi intrat în posesia patrimoniului succesoral în termenul opțiunii succesoriale de 6 luni, din momentul deschiderii succesiunii, deoarece ispășea pedeapsa cu închisoarea.

Totodată a indicat că, instanța de apel eronat a considerat că notarul Balaur Irina a încălcat competența teritorială la deschiderea dosarului succesoral, deoarece locul deschiderii succesiunii poate fi doar la locul ultimului domiciliu permanent al defunctului.

Mai mult ca atît, susține că instanțele de judecată nu au atras în proces în calitate de intervenient accesoriu pe Todica Svetlana, care este fiica decedatului Todica Serghei, ca rezultat la hotărîrilor rămînînd dezmoștenită.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis pentru considerentele ce succed.

Conform prevederilor art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Astfel, la 15 iulie 2011 Iakovleva Elena a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Țigulea Leonid, intervenienți accesorii OCT Dubăsari și notarul public

Balaur Irina cu privire la constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrisurile efectuate și de a înregistra dreptul de proprietate.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze prima instanță prin hotărârea din 09 decembrie 2013 a admis acțiunea integral. A fost declarată nulitatea absolută a certificatului de moștenitor legal, înregistrat cu nr. 2377 la 13 aprilie 2010, de notarul public Balaur Irina, eliberat lui Todica Serghei, născut la 03 decembrie 1949, ca moștenitor al averii Elenei Semișcenco, decedată la 05 iunie 1992,

A fost declarată nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. 2657 din 22 aprilie 2010, încheiat la sediul notarului public Balaur Irina între Todica Serghei și Țigulea Leonid asupra terenului cu modul de folosință - pentru construcții, cu suprafața de 0,148 ha, cu nr. cadastral 3818114.219 și casa de locuit lit. 01/A, cu suprafața totală de 44,0 m.p., inclusiv cu suprafața locativă de 22,4 m.p., cu nr. cadastral 3818114.219.01, cu construcțiile și edificiile accesorii: gard - I, ce se află în s. Coșnița, r-nul Dubăsari.

A fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Elena Iakovleva asupra averii rămase în urma decesului la 05 iunie 1992 a mamei sale - Elena Semișcenco.

A fost recunoscut dreptul de proprietate a Elenei Iakovleva asupra averii rămase după decesul Elenei Semișcenco.

A fost obligat OCT Dubăsari de a radia înscrisurile efectuate în baza certificatului de moștenitor legal nr. 2377 din 13 aprilie 2010 și a contractului de vânzare-cumpărare nr. 2657 din 22 aprilie 2010.

A fost încasat de la Țigulea Leonid taxa de stat în beneficiul statului în sumă de 400 lei.

Iar, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 28 octombrie 2014 a respins apelul declarat de Țigulea Leonid și a menținut hotărârea Judecătoriei Dubăsari din 09 decembrie 2013.

Întru susținerea concluziei date instanțele inferioare au reținut că, Elena Iakovleva a participat și contribuit la înmormântarea mamei sale Elena Semișcenco, a făcut mese de pomenire, s-a interesat de casă, prin ce au considerat că a acceptat patrimoniul succesoral, prin intrarea în posesie, avînd în vedere că a administrat și utilizat bunurile.

Totodată, instanțele inferioare au reținut că, Todica Serghei a omis termenul de acceptare a succesiune rămase după decesul mamei sale Elena Semișcenco, în cazul în care Țigulea Leonid fiind împuternicit de primul, a depus cerere de acceptare a succesiunii abia la 13 aprilie 2010, iar la caz notarul urma a refuza în satisfacerea cererii de acceptare a succesiunii, aplicînd în acest sens prevederile art. 581, 582 alin. (1) Cod civil (redacția 1964).

La caz, instanța de recurs constată că, prima instanța, la judecarea pricinii a dat o apreciere greșită atât materialului probator anexat la dosar, cât și circumstanțelor cauzei, iar instanța de apel a menținut hotărârea, contrar normelor legale.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că, Todica Serghei este copilul defunctei Elena Semișcenco, fapt constatat prin copia certificatului de naștere anexate la materialele cauzei date, iar în privința Elenei Iakovleva, urmează a reține

că la materialele cauzei nu se regăsește nici un act de stare civilă care ar demonstra cu certitudine și fără dubii relația de rudenie fiică-mamă, în cazul în care în toate actele prezentate numele Elenei Iakovleva este înscris diferit, cum ar fi „Tadîca”, „Todîca”, și nicidecum „Todica”. Mai mult ultima nu a prezentat instanței probe, or aceasta urma a înlătura aceste dubii, prin solicitarea organelor competente a corectării erorii din nume sau solicitării instanței, în procedură specială de a constata faptul cu valoare juridică privind rudenia.

La 05 iunie 1992 Elena Semișcenco a decedat, fapt confirmat prin certificatul de deces seria I-BM nr. 012225 din 06 iunie 1992, respectiv după decesul ultimei, a fost deschisă succesiunea asupra averii ce aparținea defunctei și anume asupra imobilului din s. Coșnița, r. Dubăsari, fapt care este reglementat la art. 562 Cod civil (în redacția Legii din 26 decembrie 1964), or la judecarea litigiilor în pricinile despre moștenire se aplică normele dreptului succesoral care funcționau la acel moment, fapt care indică direct că în speță sunt aplicabile dispozițiile Codului civil în redacția Legii din 26 decembrie 1964.

Conform art. 581 alin. (1)-(3) Cod civil (în redacția Legii din 26 decembrie 1964) pentru a dobândi succesiunea moștenitorul trebuie s-o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei. Actele arătate în prezentul articol trebuie să fie săvârșite în curs de șase luni din ziua deschiderii succesiunii.

La caz, este incontestabil stabilit că după decesul Elenei Semișcenco, unica persoană care a acceptat averea succesorală a acesteia a fost fiul Todica Serghei, care a depus la notar declarație de acceptare a succesiunii.

Prin urmare, la data de 13 aprilie 2010, Todica Serghei a primit certificat de moștenitor legal cu nr. 2377, iar în temeiul certificatului de moștenitor legal menționat, Todica Serghei a devenit proprietar a terenului cu modul de folosință - pentru construcții, cu suprafața de 0,148 ha, cu nr. cadastral 3818114.219 și casa de locuit lit. 01/A, cu suprafața totală de 44,0 m.p., inclusiv cu suprafața locativă de 22,4 m.p., cu nr. cadastral 3818114.219.01, cu construcțiile și edificiile accesorii: gard - I, ce se află în s. Coșnița, r-nul Dubăsari.

La acest segment instanța de recurs ține să menționeze că intimata Elena Iakovleva a știut despre decesul mamei sale, a participat la înmormântarea ei și a fost de acord ca Todica Serghei să locuiască în continuare în casa litigioasă și să aibă grijă atât de casă cât și de loturi de pământ.

Tot materialele cauzei denotă că la 22 aprilie 2010 Todica Serghei a încheiat cu Țigulea Leonid contractul de vânzare-cumpărare nr. 2657, încheiat la sediul notarului public Balaur Irina, asupra terenului cu modul de folosință - pentru construcții, cu suprafața de 0,148 ha, cu nr. cadastral 3818114.219 și casa de locuit lit. 01/A, cu suprafața totală de 44,0 m.p., inclusiv cu suprafața locativă de 22,4 m.p., cu nr. cadastral 3818114.219.01, cu construcțiile și edificiile accesorii: gard - I, ce se află în s. Coșnița, r-nul Dubăsari.

Astfel, este cert faptul că Elena Iakovleva nu a depus la organul notarial la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a moștenirii după decesul mamei sale.

Instanța de recurs constată că, Elena Iakovleva nu a demonstrat instanței imposibilitatea de a depune la notar cerere de acceptare a succesiunii în termenul prevăzut de lege de 6 luni, în acest sens nefiind prezentate probe care ar demonstra imposibilitatea depunerii cererii la notar în vederea deschiderii succesiunii asupra a masei succesorală, or alte acte ce demonstrează intenția moștenitorului de a accepta succesiunea.

Mai mult, Colegiul consideră necesar a remarca că, atât prima instanță cât și instanța de apel nu s-au expus asupra faptului dacă Elena Iakovleva întemeiat sau nu a omis termenul de acceptare a succesiune rămasă după decesul mamei sale Elena Semișcenco, or este incontestabil că termenul de 6 luni, prevăzut de art. 1517 Cod civil, în care persoana cu vocație succesorală urmează a se pronunța dacă acceptă moștenirea, este un termen de decădere care nu poate fi suspendat, întrerupt sau restabilit. Totodată, termenul de acceptare a moștenirii, potrivit art. 1519 Cod civil, poate fi prelungit cu acordul celorlalți succesori care au acceptat moștenirea, iar în cazul în care aceștia refuză să includă moștenitorul în cercul persoanelor ce au acceptat moștenirea, el poate înainta în instanța de judecată o acțiune de prelungire a termenului de acceptare a moștenirii.

Reieșind din sensul art. 1519 alin. (1) din Codul civil, termenul de acceptare a succesiunii poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni de la data când au decăzut circumstanțele de imposibilitate de acceptare a succesiunii.

Nu constituie motive temeinice de admitere a acțiunii necunoașterea dispozițiilor legale incidente, lipsa de timp pentru depunerea cererii, necunoașterea componenței patrimoniului succesoral și alte motive similare.

Față de cele ce preced se constată că prima instanță și instanța de apel nu au calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la aplicarea eronată a legii materiale.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC și art. 445 alin. (3) CPC, Completul Colegiului Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către avocatul Sergiu Russ, în interesele lui Leonid Țigulea.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2014 și hotărârea Judecătoriei Dubăsari din 09 decembrie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Iakovleva împotriva lui Leonid Țigulea, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Dubăsari și notarul public Irina Balaure cu privire la constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea

contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrierile efectuate cu înregistrarea dreptului de proprietate și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Elena Iakovleva împotriva lui Leonid Țîgulea, intervenienți accesorii Oficiul Cadastral Teritorial Dubăsari și notarul public Irina Balaure cu privire la constatarea nulității certificatului de succesor legal, anularea contractului de vânzare-cumpărare, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate și obligarea organului cadastral de a radia înscrierile efectuate cu înregistrarea dreptului de proprietate.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevski

Iuliana Oprea

Petru Moraru

Galina Stratulat